

**Gedragcode
bestuurders
gemeente Oss
Bijlage 1**

Deel 1. Kernbegrippen van bestuurlijke integriteit

Voor bestuurders is de kwaliteit van het openbaar bestuur erg belangrijk. Bestuurders houden hier rekening mee bij alles wat ze doen. Integriteit van het openbaar bestuur is daarvoor een belangrijke voorwaarde. Voor de bestuurders staan de belangen van de gemeente en haar inwoners centraal.

Bestuurlijke integriteit betekent dat bestuurders de verantwoordelijkheid die hoort bij hun functie accepteren en hierover verantwoording afleggen. Dit doen ze intern aan de gemeenteraad en collega-bestuurders, extern aan maatschappelijke organisaties en inwoners.

Het is waardevol dat bestuurders hun wortels hebben in de gemeente Oss. De lokale verbondenheid heeft ook een keerzijde. Deze verbondenheid vergroot het risico op integriteitsschendingen, omdat bestuurders deel uitmaken van lokale (professionele en persoonlijke) netwerken. Deze netwerken kunnen onbewust hun keuzes en acties beïnvloeden, wat tot integriteitsschendingen kan leiden.

Bestuurders opereren in het spanningsveld van maatschappelijke betrokkenheid/ eigen belangen tegenover volksvertegenwoordiging/ algemeen belang. Dit zorgt ervoor dat vroeg of laat besluitvorming aan de orde komt waarbij een bestuurder direct of indirect een persoonlijk belang heeft.

Een aantal kernbegrippen (de z.g. kernwaarden) staat voorop en plaatst bestuurlijke integriteit in een breder perspectief:

Openheid

De bestuurder zorgt ervoor dat hij duidelijk is over zijn nevenfuncties. Ook handelt hij altijd openlijk. Dit maakt het mogelijk om goed verantwoording af te leggen. Het geeft de controlerende organen volledig inzicht in zijn handelen en in waarom hij zo handelt. De regelgeving rondom vertrouwelijke en geheime informatie beperken de openheid en transparantie.

Betrouwbaarheid.

Op een bestuurder moet men kunnen rekenen. Hij' houdt zich aan de afspraken. Kennis en informatie die een bestuurder heeft gekregen i.v.m. zijn functie, gebruikt hij alleen waar dit voor is bedoeld.

Onafhankelijkheid

De bestuurder vermijdt belangenverstrengeling. Zelfs de schijn van belangenverstrengeling probeert hij te vermijden. Met belangenverstrengeling wordt bedoeld dat een bestuurder het werk dat hij voor de gemeente doet kan gebruiken om het eigenbelang of dat van een bedrijf waarmee hij banden heeft te dienen.

¹ Daar waar in deze Gedragscode “hij” staat vermeld, kan ook “zij” worden gelezen.

Dienstbaarheid

De bestuurder richt zich op het belang van de gemeente, de organisaties en inwoners die daar onderdeel van uitmaken.

Zorgvuldigheid

De bestuurder handelt altijd zodanig dat alle inwoners en organisaties op gelijke wijze en met respect worden behandeld. Hij weegt belangen van partijen op correcte wijze en legt hier op verzoek verantwoording voor af.

Vertrouwelijkheid

De bestuurder gaat vertrouwelijk om met kennis en informatie en zet die niet in voor andere belangen dan voor de gemeente.

Gebruik social media

Een bestuurder werkt in een glazen huis. Een bestuurder is hiermee 24/7 ambassadeur van de gemeente Oss. Bestuurders gebruiken steeds vaker social media om hun mening over onderwerpen te geven en de dialoog met burgers aan te gaan. Het inzetten van social media om het politieke dialoog te bevorderen is een groot goed, maar brengt ook nieuwe risico's rondom integriteit. Daarom is een bestuurder zich ervan bewust dat op social media allerlei grenzen, zoals tussen publiek en privé, vervagen en houdt rekening met de risico's die het gebruik van social media meebrengt voor de uitoefening van zijn functie als bestuurder. De veiligheid van de bestuurders, mede-bestuurders en medewerkers in de organisatie is hierin van groot belang.

Behoed elkaar

Het is belangrijk dat er een cultuur is waarin bestuurders elkaar behoeden in plaats van dat er een afrekencultuur. Maak twijfels over hoe te handelen in het kader van integriteit bespreekbaar. Spreek elkaar aan om te helpen, niet om enkel terecht te wijzen. Neem elkaars (sociale) veiligheid serieus.

Spreek elkaar aan

Een belangrijk grondbeginsel in dit is dat politieke ambtsdragers bereid zijn om elkaar aan te spreken én de bereidheid hebben aangesproken te worden als er twijfels bestaan over het handelen van één van hen

Legitimiteit

De bestuurder neemt alleen beslissingen en maatregelen die hij mag nemen en die in overeenstemming zijn met de wet- en regelgeving. De beslissingen zijn te rechtvaardigen. Deze kernbegrippen vormen de toetssteen voor de nu volgende gedragsafspraken.

Het manifest

Voor de bestuursperiode 2022-2026 is er een manifest. Hierin staan afspraken over het samenspel tussen bestuurders en met de ambtelijke organisatie (hoe gaan bestuurders met elkaar en met de ambtelijke organisatie om). Bestuurders zijn op de hoogte van de inhoud van dit manifest. Bestuurders wijzen elkaar op deze afspraken, evalueren de afspraken en passen deze zo nodig aan. Op 8 juni 2024 tijdens de Heidag heeft de raad het manifest geëvalueerd en de waarde ervan is benadrukt en bevestigd.

Deel 2. Doel van deze gedragscode

De onderstaande gedragsafspraken geven richting voor het handelen van bestuurders. De afspraken helpen als bestuurders twijfels, vragen of discussies hebben over integriteit. Houdt je je als bestuurder niet aan de gedragscode, dan is het belangrijk dat je hierover verantwoordt.

1 Algemene bepalingen

- 1.1. In deze code is een bestuurder: een lid van de raad, een burgerlid, een lid van het college of de burgemeester;
- 1.2. Deze gedragscode vult de wettelijke regelingen aan;
- 1.3. Nevenfuncties zijn: alle functies die de bestuurder naast de functie van bestuurder vervult, onafhankelijk of hij hiervoor inkomsten ontvangt en onafhankelijk hoeveel uren hij aan deze functie besteedt;
- 1.4. Gevallen waarin de gedragscode niet voorziet of waarbij de toepassing niet eenduidig is, bespreken we in de raad of in het college;
- 1.5. De gedragscode is openbaar. Bekendmaking vindt op de gebruikelijke wijze plaats;
- 1.6. Als een bestuurder de gedragscode niet naleeft, kan de raad tegen hem een motie van bedenkelijkheid indienen.

2 Regels rondom (de schijn van) belangenverstrengeling

- 2.1 Een bestuurder handelt integer. Deze gedragscode biedt hiervoor een richtlijn.
- 2.2 Een bestuurder mag zijn invloed en stem niet gebruiken om een persoonlijk belang veilig te stellen of het belang van een ander(e organisatie) bij wie hij een persoonlijke betrokkenheid heeft.
- 2.3 Een bestuurder onthoudt zich van deelname aan de stemming en de beraadslagingen in de raad/het college als er sprake is van een beslissing waarbij belangenverstrengeling dreigt: het gaat dan om kwesties waar hij zelf een persoonlijk belang bij heeft, of om kwesties waarbij het gaat om een belang van een individu of organisatie waarbij hij een substantiële betrokkenheid heeft.
- 2.4 Indien de onafhankelijke oordeelsvorming van een bestuurder over een onderwerp in geding kan zijn, geeft hij bij de besluitvorming daarover aan in hoeverre het onderwerp hem persoonlijk aangaat.
- 2.5 Een bestuurder onthoudt zich bij beslissingen waarbij belangenverstrengeling dreigt, van stemming (zie art 2.3.) én van de beïnvloeding van de besluitvorming in de andere fases van het besluitvormingsproces.

3. Nevenfuncties

- 3.1 Bestuurders leveren de griffier c.q. gemeentesecretaris de informatie aan over de nevenfuncties, bij aanvang van het raadslidmaatschap c.q. ambt. Als de bestuurder gedurende het lidmaatschap, c.q. de uitvoering van het ambt een nieuwe nevenfunctie aanvaardt of de omstandigheden met betrekking tot bestaande nevenfuncties wijzigen, levert hij alle informatie hierover binnen één week aan bij de griffier c.q. gemeentesecretaris.

De informatie betreft in ieder geval:

- a. De omschrijving van de nevenfunctie;
 - b. De organisatie voor wie hij de nevenfunctie verricht;
 - c. Of het al dan niet een ambt gerelateerde nevenfunctie is;
 - d. Of de nevenfunctie betaald of onbetaald is;
 - e. Indien betaald, voor zover deze openbaar gemaakt moeten worden, wat de inkomsten daaruit zijn.
- 3.2 De bestuurder vermeldt zijn substantiële financiële belangen (bijvoorbeeld aandelen, opties en derivaten) in ondernemingen waarmee de gemeente zaken doet of waarin de gemeente een belang heeft. Deze financiële belangen zijn openbaar en liggen ter inzage. Ook een tussentijds ontstaan substantieel financieel belang moet hij opgeven. De griffier/secretaris draagt zorg voor een geactualiseerd overzicht met gemelde financiële belangen van bestuurders.
- 3.3 Collegeleden handelen bij de uitoefening van hun ambt niet zodanig dat zij vooruitlopen op een functie na aftreden. Het voornemen tot het tussentijds aanvaarden van een andere functie (vóór de afloop van de ambtstermijn) bespreekt de wethouder met de burgemeester.
- 3.3.1 Collegeleden mogen gedurende een jaar na hun aftreden niet tegen beloning werkzaamheden ten behoeve van de gemeente verrichten.
- 3.3.2 Deze uitsluiting geldt niet bij aanvaarding van een dienstbetrekking bij de gemeente waar hij in het dagelijks bestuur van een gemeenschappelijke regeling zat.
- 3.3.3 Het college draagt haar leden niet eerder dan een jaar na aftreden voor als kandidaat voor benoeming tot commissaris of bestuurslid van een verbonden partij.
- 3.3.4 Onder verbonden partij wordt verstaan hetgeen hieronder wordt verstaan in artikel 1.1. van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

4. Informatie en vertrouwelijkheid

- 4.1 Het bestuurslid is op de hoogte van de actuele regels rondom geheimhouding en vertrouwelijkheid.
- 4.2 Het bestuurslid zorgt ervoor dat hij de vertrouwelijke en geheime informatie waarover hij beschikt veilig bewaart. Hij bergt stukken met vertrouwelijke en geheime gegevens veilig op en beveiligd computers, tablets en andere data- en communicatieapparatuur dan wel computerbestanden.
- 4.3 Het bestuurslid maakt niet ten gunste van zichzelf of anderen gebruik van door zijn functie verkregen niet-openbare, vertrouwelijke of geheime informatie.
- 4.4 Het bestuurslid verstrekt geen informatie die vertrouwelijk of geheim is of waarvan hij mag aannemen dat die dat karakter draagt.

5. Regels rondom de schijn van corruptie (Omgang met geschenken en uitnodigingen)

- 5.1 Een bestuurder mag zijn invloed en zijn stem niet laten kopen of beïnvloeden door geld, goederen of diensten die hem zijn gegeven of hem in het vooruitzicht zijn gesteld. Daarom neemt een bestuurder geen geschenken aan die hem vanwege zijn functie worden aangeboden, tenzij

1. Het weigeren, teruggeven of terugsturen de gever ernstig zou kwetsen of bijzonder in verlegenheid zou brengen.
2. Het weigeren, teruggeven of terugsturen om praktische redenen onwerkbaar is;
3. Het gaat om een incidentele kleine attentie (zoals een bloemetje of fles wijn).
- 5.2.1 Bij het accepteren van uitnodigingen voor diners, lunches, recepties e.d. van relaties van de gemeente, kunnen de bestuurders te allen tijde het belang van het contact verantwoorden.
- 5.3.1 De bestuurder meldt het voornemen tot een buitenlandse dienstreis of een uitnodiging daartoe aan het bestuursorgaan waar hij deel van uitmaakt. Hij verschaft daarbij informatie over het doel en de duur van de reis, de bijbehorende beleidsoverwegingen, de samenstelling van het gezelschap dat meereist, de geraamde kosten en de wijze waarop van de reis verslag wordt gedaan. Het bestuursorgaan verleent al dan niet toestemming.
- 5.3.2 Als de bestuurder voornemens is om de buitenlandse reis voor privédoeleinden te verlengen, geeft hij dat ook aan. De extra kosten van de verlening komen daarbij volledig voor eigen rekening.
- 5.3.3 De gemeenteraad wordt van het besluit op de hoogte gesteld indien het een collegelid betreft.
- 5.3.4 De bestuurder legt mondeling of schriftelijk verantwoording af over afgelegde buitenlandse dienstreizen.
- 5.4 Ook indien de gemeentelijke bestuursorganen of individuele bestuurders relaties (deels) op hun kosten uitnodigen, kan in alle gevallen het belang dat de gemeente heeft bij deze uitnodigingen worden verantwoord.
- 5.5 De partner van een bestuurder mag op kosten van de gemeente meereizen, mits dit gebeurt op uitnodiging van de ontvangende partij en het meereizen het belang van de gemeente dient. Het besluit over de dienstreis (zie 5.3.1) bevat ook een besluit over het meereizen van de partner.
- 5.5 Een bestuurder declareert geen kosten, waarvoor hij al op een andere wijze een vergoeding ontvangt.
- 5.6 Gebruik van voorzieningen en eigendommen van de gemeente voor privé gebruik of gebruik door derden is niet toegestaan, tenzij hier andere afspraken over zijn gemaakt.

6 Regels rond de onderlinge omgang

- 6.1 De centrale waarden uit het manifest vormen de basis voor het handelen van bestuurders.
 1. Vertrouwen: in de gemeente Oss gaan we uit van onderling vertrouwen en werken we samen om dit vertrouwen hoog te houden;
 2. Gelijkwaardigheid: we behandelen elkaar gelijkwaardig, met respect voor iedereen, ongeacht wie je bent of wat je opvattingen zijn;
 3. Dualiteit: we zijn een duaal gemeentebestuur waarbij er heldere rollen zijn, we respect hebben voor die rolverdeling en op een zorgvuldige wijze met de taken en verantwoordelijkheden die bij onze rol horen omgaan;
 4. Solidariteit: we zijn solidair met elkaar, het gemeentebestuur vormen wij samen;
 5. Transparantie: we zijn een transparant gemeentebestuur dat verantwoording aflegt over wat we doen en waarom we dat doen;
 6. Luisteren: er is ruimte voor inwoners om een stem te laten horen in het besluitvormingsproces van de gemeenteraad. n respectvol met elkaar en met ambtenaren om.

- 6.2 Het college voelt en neemt zijn verantwoordelijkheid voor beleidsuitvoering, het voorbereiden van besluiten en het actief en volledig informeren van de gemeenteraad. Het college spreekt op deze taken nooit ambtenaren in het openbaar aan. Het college is medeverantwoordelijk voor het creëren van een veilige werksfeer in het ambtenarenapparaat. Ook raadsleden zijn medeverantwoordelijk voor het creëren van een veilige werksfeer.
- 6.3 Bestuurders vallen elkaar niet persoonlijk aan tijdens politieke avonden of op social media. Zij twijfelen niet in het openbaar- in de raad, de media of op social media- aan elkaars integriteit.
- 6.3 Grensoverschrijdend gedrag tolereren we niet. Grensoverschrijdend gedrag bestaat uit omgangsvormen die door de persoon die het ondergaat als gedwongen en/of ongewenst worden ervaren. Gedrag waardoor iemand zich bedreigd, beledigd, gekwetst of onveilig voelt.
- 6.3.1 Een melding van grensoverschrijdend gedrag wordt gedaan bij de griffier/ gemeente-secretaris en/ of de burgemeester.
- 6.4 Bij onenigheid in de onderlinge omgang of de gang van zaken tijdens vergaderingen gaan raadsleden, mogelijk onder begeleiding, onderling het gesprek aan met elkaar. Indien wenselijk worden zaken besproken in het fractievoorzittersoverleg.

7. Naleving gedragscode

- 7.1 De naleving van de gedragscode start met het voldoende tijd en ruimte te nemen voor het bespreken van lastige integriteitskwesaties.
- 7.2 De raad stelt een onderzoeksprotocol vast over hoe om te gaan met vermoedens van het niet-naleven van de gedragscode.
- 7.3 De burgemeester of de plaatsvervangend voorzitter van de raad kan de raad vragen om in specifieke gevallen af te mogen wijken van onderdelen van het protocol. De burgemeester of de plaatsvervangend voorzitter motiveert dit verzoek.
- 7.4 Een sanctie kan volgen wanneer vast is komen te staan dat een regel uit de gedragscode is overtreden. Welke sanctie dat is hangt af van de omstandigheden. Mogelijke sancties zijn:
- Een corrigerende gesprek met burgemeester, griffier en/ of fractievoorzitters
 - Het maken van excuses in het openbaar
 - Afkeuring door partijen
 - Motie van treurnis
 - Motie van afkeuring
 - Motie van wantrouwen
 - Schorsing en ontslag van de bestuurder
 - Strafrechtelijke vervolging.

Voorbeelden ter ondersteuning van de gedragscode

Via fictieve praktijkvoorbeelden geven we uitleg bij verschillende artikelen in de gedragscode

Hoofdstuk 2 : Het tegengaan van belangenverstrengeling

Een raadslid is voorzitter van de voetbalvereniging. Mag het raadslid het raadslidmaatschap combineren met dit voorzitterschap?

Antwoord

Artikel 13 van de Gemeentewet verbiedt de combinatie van deze functies niet. Het raadslid moet de functie wel melden (artikel 3.1 van de gedragscode). **Let op:** alle bestuurders (raadsleden, collegeleden en de burgemeester) moeten al hun functies melden.

De raad behandelt de Sportnota. Mag dit raadslid meestemmen?

Antwoord

Ja. Met het vaststellen van de Sportnota besluit raad over alle sporten. Er is geen verstrengeling van belangen als dit raadslid mee doet aan de besluitvorming in de raad. De kennis en ervaring van het raadslid is wellicht juist wel van belang om tot goede besluitvorming te komen. Het is dus van belang dat het raadslid meedoet in de besluitvorming. Let op: De redenatie 'bij twijfel niet meestemmen' gaat niet altijd op. De kerntaak van een raadslid is stemmen.

Alleen in een beperkt aantal gevallen die in de wet staan, mag een raadslid niet meestemmen. Meestemmen mag niet als het belang van een raadslid ('of een individu of organisatie waarbij het raadslid een persoonlijke betrokkenheid heeft') wordt verstrengeld met het algemeen belang. In alle andere gevallen is de richtlijn om te stemmen. Er kan een schijn van belangenverstrengeling ontstaan in een situatie waardoor een raadslid overweegt niet mee te stemmen. Natuurlijk moet het raadslid waar mogelijk de schijn van belangenverstrengeling te voorkomen. Maar vaak zijn er in specifieke situaties nog andere mogelijkheden om actief de schijn van belangenverstrengeling te voorkomen, anders dan niet meestemmen. Zo kan het raadslid aan het begin van het debat aangeven dat hij voorzitter is van de voetbalvereniging.

De raad besluit over uitbreiding van voetbalvelden. De club waar het raadslid voorzitter van is, is ook een kanshebber voor de uitbreiding. Mag het raadslid meestemmen?

Antwoord

Nee, artikel 2.2 van de gedragscode verbiedt het raadslid mee te stemmen. De club is een van de (duidelijke) belanghebbenden in dit besluit, dus een verstrengeling van belangen is aan de orde: het belang van de club dat het raadslid dient als voorzitter enerzijds en het belang van de stad voor de uitbreiding van voetbalvelden anderzijds.

Mag dit raadslid een ander lid van de fractie het woord laten voeren op dit dossier?

Antwoord

Dat mag, maar het gaat bij de mogelijkheid om de besluitvorming te beïnvloeden om meer dan alleen het overdragen van het woordvoerderschap op dit dossier. Het raadslid dat voorzitter is van de voetbalclub mag op grond van artikel 2.5 van de gedragscode ook intern het standpunt van de fractie niet beïnvloeden over de uitbreiding van de voetbalvelden. Omdat de burger niet kan controleren of het raadslid dat ook daadwerkelijk niet heeft gedaan, is het belangrijk dat alle fractieleden erop toezien dat ook in de interne oordeels- en besluitvorming de activiteiten van dit raadslid gescheiden blijven.

Als het raadslid dat voorzitter van de voetbalclub is tegen de uitbreiding van velden van zijn eigen club zou stemmen, dan is toch voor de burger te zien dat het raadslid het raads-werk en het voetbalwerk scheidt? Dan kan het raadslid toch meestemmen?

Antwoord

Nee, ook dan mag het raadslid op grond van artikel 2.2 van de gedragscode niet meestemmen. Misschien komt het de voetbalclub om redenen die niet bekend zijn, veel beter uit als de uitbreiding bij een andere club geschiedt. Dan zou het weliswaar lijken alsof het raadslid in het belang van de stad (en niet van de club) zou stemmen, maar feitelijk is dat niet het geval. Stemgedrag is dus niet relevant in deze situatie.

De raad neemt een besluit over uitbreiding van voetbalvelden. Voetbalclub X is een mogelijke kandidaat voor de uitbreiding. Het kind van een raadslid (die niet de voorzitter van de voetbalclub is) zit op voetbalclub X. Mag het raadslid meestemmen?

Antwoord

Ja, het raadslid moet gewoon meestemmen. De relatie tussen het raadslid en de voetbalclub is niet zo dat er sprake of dreiging is van een onwenselijke verstrengeling van persoonlijk belang met het algemeen belang.

Onze gedragscode is een aanvulling op de wet. Voor een compleet beeld staan hieronder een aantal voorbeelden die een inkleuring geven aan de regels in de Gemeentewet.

Een raadslid is zzp'er. Hij geeft als ZZP'er trainingen over het organiseren van verkiezingen. De afdeling burgerzaken van Oss vraagt het raadslid een training te verzorgen voor de medewerkers. Mag het raadslid deze opdracht aannemen?

Antwoord

Nee, het raadslid mag de opdracht niet aannemen. Artikel 15 van de Gemeentewet verbiedt dit. Dit artikel verbiedt raadsleden bepaalde overeenkomsten aan te gaan en bepaalde handelingen te verrichten.

Mag het raadslid namens zijn eenmansbedrijf de training voor burgerzaken laten verzorgen door een ander?

Antwoord

Nee, ook dan mag het raadslid de klus niet aannemen. De Gemeentewet staat dit niet toe (artikel 15 lid 1 onder d onderdeel 1e). Het feit dat het bedrijf de overeenkomst rechtstreeks aangaat, maakt dat dit artikel van toepassing is. Het raadslid blijft betrokken. Het aannemen van de klus is een overtreding van de Gemeentewet

Mag het raadslid een training aan de medewerkers van burgerzaken verzorgen zonder dat hij hiervoor een betaling ontvangt?

Antwoord

Nee, ook dan geldt dat het raadslid de opdracht niet mag aannemen. De Gemeentewet spreekt over het aangaan van een overeenkomst. Of het raadslid hiervoor een betaling ontvangt is niet relevant.

Een trainingsbureau krijgt de opdracht van de gemeente Oss om een training te verzorgen voor de medewerkers van Burgerzaken. Het trainingsbureau vraagt het raadslid om als zzp-er de klus op zich te nemen. Mag het raadslid de klus aannemen?

Antwoord

Nee. De overeenkomst met de gemeente wordt weliswaar niet rechtstreeks aangegaan, maar via het trainingsbureau. Via een omweg verricht het raadslid dus wel (betaald) werk voor de gemeente.

Een raadslid is naast raadslid ook leerlingbegeleider. Hij weet daarom veel over jeugdzorg. Mag dit raadslid woordvoerder in de raad zijn op dit onderwerp?

Antwoord

Ja, dat mag. Het is van belang dat raadsleden kennis hebben over wat zich afspeelt in het maatschappelijk middenveld. Daarom sluit de wet een combinatie van raadslid met een andere functie slechts zelden uit.

Het raadslid mag niet het standpunt van de fractie (en de raad) zo beïnvloeden dat het onterecht positief uitpakt voor zijn eigen werkgever.

Als je vragen hebt over hoofdstuk 2 van de gedragscode kun je advies vragen aan de griffier of de gemeentesecretaris.

Het college van B&W besteedt de exploitatie van het nieuwe Golfbad openbaar aan. De directeur van een zwembad in een Brabantse gemeente heeft interesse en wil meedingen in de aanbesteding. Zijn neef heeft een administratiekantoor en is daarnaast raadslid in Oss. De directeur vraagt zijn neef even mee te kijken naar zijn offerte. Het raadslid bekijkt de offerte en adviseert vervolgens om bepaalde kwaliteiten wat zwaarder aan te zetten in de offerte. Het raadslid weet dat Oss aan deze kwaliteiten veel waarde hecht. Als bedankje voor de tijdsinvestering maakt de directeur een klein bedrag over naar de partijkas van de partij van zijn neef (het raadslid), ook hangt hij een banner op in het zwembad als gratis reclame voor hem.

Naar aanleiding van de openlijke reclame voor het raadslid en de verhouding tot de directeur van het zwembad ontstaan bij de raad zorgen over de betrokkenheid van het raadslid bij de aanbesteding van het zwembad. De raad vraagt de burgemeester een intern onderzoek in te stellen. De burgemeester spart hierover informeel met een aantal wethouders. Deze wethouders menen dan het onwenselijk is om een intern onderzoek te starten omdat het raadslid naast deze mogelijke misstap, al veel betekent heeft voor de gemeente. Bovendien draagt de samenleving het raadslid op handen, zo blijkt wel uit de voorkeursstemmen die tijdens de laatste gemeenteraadsverkiezingen voor hem zijn uitgebracht. De burgemeester besluit dat er geen intern onderzoek komt. Welke handelingen van het raadslid, de burgemeester en wethouders zijn aanvaardbaar of onaanvaardbaar?

Antwoord

De neiging bestaat om per actie te beoordelen of dit mag op basis van de Gedragscodes en de Gemeentewet. Soms is dit nuttig of noodzaak. Zo heb je als raadslid niet externe partijen te adviseren bij vastgoed voor de gemeente. Bovendien verschaft je hiermee vertrouwelijke informatie waardoor er een risico bestaat op oneerlijke concurrentie. De schenking aan de partijkas en het ophangen van de banner kunnen hierbij als steekpenningen worden gezien in ruil voor het delen van vertrouwelijke informatie.

De burgemeester is als hoeder van de integriteit verantwoordelijk voor het instellen van een onderzoek als hier een reden voor is. De burgemeester mag geen schijnargumenten meewegen bij de overweging of er een onderzoek moet worden ingesteld.

Een integriteitskwestie kan beginnen bij warme familieverbanden van een raadslid, waarna relaties binnen verschillende (informele) netwerken op elkaar ingrijpen. Het elkaar bevoordelen, belangenverstrengeling, de verkeerde omgang met informatie en corruptie lopen hier door elkaar heen. Wanneer enkel de individuele handelingen van het raadslid, de wethouders en burgemeester beoordeeld worden, dan doet dat geen recht aan de grote integriteitskwestie die zich kenmerkt door het kluwen aan personen en handelingen die tezamen de integriteit van het lokaal bestuur raken en uiteindelijk maken dat de kwestie niet onderzocht wordt.

Hoofdstuk 3: Omgaan met informatie

De raad wil de bestemming van een gebied wijzigen zodat daar woningbouw mogelijk wordt. Het college besluit dat het dossier geheim is. De pers schrijft regelmatig over dit dossier. Vaak zit de pers er niet ver naast. Dit duidt erop dat er wellicht door één of meer college- of raadsleden gepraat wordt met journalisten. Een raadslid vindt dat het in het geheim behandelen van dit dossier niet langer aan de orde is omdat alles toch al op straat ligt. Mag het raadslid ingaan op het verzoek van de pers om over het dossier te spreken?

Antwoord

Nee, het spreken met anderen over dit dossier is een niet toegestaan. Dit dossier is nog steeds geheim. De geheimhouding is niet opgeheven. Over het dossier spreken is een overtreding van artikel 272 Wetboek van Strafrecht en van artikel 4.4. van de gedragscode.

Een raadslid stuurt het volgende bericht op X: '@VoetbalverenigingOss Ik zit hier in een besloten vergadering over de toekenning van subsidies. Het is spannend. #bezuinigen is altijd moeilijk...' Mag dit?

Antwoord

Nee, dit mag het raadslid niet doen. Er rust geheimhouding op wat er besproken wordt tijdens de besloten vergadering. Een bericht op X is een overtreding van artikel 4.4 van de gedragscode.

De ontwikkelingen op Amsteleind verlopen voorspoedig. Een collegelid schat in dat met een beetje goede wil van college en raad de inschrijving van de eerste woningen waarschijnlijk midden in de zomer plaatsvindt. De zus van de wethouder wil graag in het gebied wonen. Mag de wethouder haar waarschuwen niet in die periode op vakantie te gaan zodat zij zich als eerste kan inschrijven?

Antwoord

Nee, het waarschuwen van de zus is in strijd met artikel 4.3 van de gedragscode. Het collegelid kan de inschatting over de inschrijving alleen maken omdat hij beschikt over voorkennis. Raads- en collegeleden beschikken over informatie die burgers niet hebben.

Hoofdstuk 5 Regels over het tegengaan van corruptie

Raads- en collegeleden krijgen van het theater in de gemeente een gratis jaarkaart voor alle voorstellingen aangeboden. Mag deze kaart worden geaccepteerd?

Antwoord

Nee, het aannemen van de kaart, is een overtreding van artikel 5.1 van de gedragscode. Een dergelijke kaart is een gericht geschenk voor de bestuurders van de gemeente.

Alleen de portefeuillehouder Cultuur en de raadsleden die over Cultuur het woord voeren krijgen de kaart aangeboden. Mogen zij deze kaart accepteren?

Antwoord

Nee, ook dit levert een overtreding op van artikel 5.1 van de gedragscode. Het is 'om te weten hoe het reilt en zeilt' bij het theater voor deze mensen niet noodzakelijk een kaart te hebben en het accepteren van zo'n gift roept mogelijk wel de schijn van corruptie op. De wethouder en de raad kunnen zich op een andere manier op de hoogte stellen over het theater of de theaterbranche. Bijvoorbeeld via het afleggen van een werkbezoek met een duidelijk programma.

De gemeente subsidieert het Muze Misse festival. De gemeente wil hiermee zoveel mogelijk burgers in aanraking laten komen met cultuur. Het college vraagt de organisatie om 30 vrijkaarten voor college- en raadsleden. Zij kunnen dan als ambassadeur van de gemeente aanwezig zijn. Mag dit?

Antwoord

Nee, dit mag het college niet doen. Het college vraagt een geschenk. Voor de organisatie is het moeilijk om nee te zeggen. De vraag van het college kan worden beschouwd als een oneigenlijke subsidie-eis. Verder is het doel van de subsidie niet het zichtbaar maken van de gemeente. Dit laatste zou in relatie tot dit evenement ook bereikt kunnen worden door de burgemeester of een wethouder bij de opening een rol te laten vervullen. Een andere mogelijkheid is dat de gemeente voor raads- en collegeleden – los van de subsidieverstrekking – een aantal kaartjes aanschaft.

Nu nodigt de organisatie van het Muze Misse festival college en raadsleden uit voor een werkbezoek waarbij de organisatie vrijkaartjes aanbiedt voor college- en raadsleden plus partners. De organisatie wil tijdens een werkbezoek achtergrondinformatie geven over reizen en zeilen van het evenement. Daarnaast zal er een rondleiding zijn inclusief uitleg over de veiligheidsaspecten, wegafzettingen, beperking van de geluidsoverlast en de samenwerking met de hulpdiensten. Na afloop van het werkbezoek mogen de genodigden onder het genot van een hapje en een drankje het evenement bijwonen. Mogen college- en raadsleden gebruik maken van deze uitnodiging?

Antwoord

Ja dat mag. Deze uitnodiging heeft een functioneel karakter; om zich goed te laten informeren over het evenement kan het noodzakelijk zijn om de praktijk van het evenement te ervaren. Dat de college- en raadsleden een hapje en drankje aangeboden krijgen, is ook redelijk. Dit geldt niet voor de uitnodiging aan de partners. Als zij het evenement willen bijwonen moeten ze een kaartje kopen. Voor hen kan het bezoek van het evenement niet als functioneel gezien worden.

Een raadslid geeft een lezing. Na afloop krijgt hij een bos bloemen aangeboden. Mag het raadslid dit aannemen?

Antwoord

Ja, het bosje bloemen mag gezien worden als geschenk dat uit hartelijkheid gegeven wordt. Het niet accepteren de gever op dat moment ernstig in verlegenheid zou brengen. Het is bovendien niet het type geschenk dat de schijn van corruptie opwekt.

College en raad krijgen van een lokale toeristische attractie een uitnodiging voor het bijwonen van een presentatie over hun nieuwe plannen. Daarbij vindt ook een diner plaats met de ondernemers uit de gemeente. Mogen raadsleden de uitnodiging accepteren?

Antwoord

Ja, college en raadsleden mogen in principe ingaan op dit verzoek. Het is belangrijk voor het college- en raadswerk dat ze geïnformeerd worden. Niet alleen door gesubsidieerde instellingen maar ook door commerciële partijen of andere belanghebbende. Een commerciële partij biedt vaak een luxere aankleding van een werkbezoek. Het accepteren hiervan levert geen overtreding van de gedragscode op. Er zit wel een grens aan de mate van luxe die acceptabel is.

6 Regels rondom respectvolle omgang en integriteit

Tijdens de nieuwjaarsborrel praten twee raadsleden met elkaar. Het gesprek wordt steeds heftiger. Ze gaan ruziën. Eén raadslid begint te schreeuwen: “Die commissie werkt helemaal niet en dat is jouw schuld! Je bent de slechtste voorzitter die Oss ooit heeft gehad. Iedereen vindt dat. Ik ga zorgen dat je niet opnieuw gekozen wordt!” Is dit gedrag acceptabel?

Antwoord

Nee, dit gedrag is acceptabel. Het raadslid overtreedt hiermee artikel 6.3 van de gedragscode. Het raadslid schreeuwt in het openbaar tegen een collega. Dat mag niet. Andere mensen horen het ook, en dat maakt het nog erger.

Een directeur vertelt op een bewonersavond over de plannen van de gemeente voor de winkelstraat. De straat gaat hiervoor een half jaar open. De winkeliers zijn boos. Eén van hen zegt: “Wat u zegt klopt niet. Uw ambtenaren hebben gezegd dat het veel langer kan duren. Dat kost ons klanten. We pikken dit niet!” Twee raadsleden zijn erbij. In de volgende raadsvergadering zegt één raadslid: “De directeur loog. Zulke ambtenaren willen we niet. Kan de portefeuillehouder P&O snel een gesprek met hem voeren?” Is dit acceptabel gedrag?

Antwoord

Nee, dit gedrag is niet acceptabel. Een raadslid mag niet een ambtenaar persoonlijk aanvallen in het openbaar. Dat staat in artikel 6. van de gedragscode. Als een raadslid twijfelt aan een ambtenaar, kan hij dit bespreken met de griffier of de portefeuillehouder. In de raadsvergadering mag het raadslid wel zeggen dat er zorgen zijn over het functioneren van sommige betrokken ambtenaren.

Een burger spreekt een raadslid aan in het café. Hij zegt dat hij geen vertrouwen meer heeft in de politiek. Hij noemt de wethouder Sociaal Domein een crimineel. Hij zegt dat de wethouder samenwerkt met gesubsidieerde instellingen voor eigen voordeel. Thuis plaatst het raadslid een bericht op sociale media: “Wethouder Sociaal Domein heeft eigen netwerkjes, zegt een betrouwbare bron. Subsidies voor zelfverrijking?” Mag dit?

Antwoord

Nee. Dit is geen acceptabel gedrag. Artikel 6.1 en 6.3 zeggen dat raadsleden de integriteit van een wethouder moeten beschermen. Dit soort berichten schaadt het vertrouwen in de politiek. Als een raadslid echt twijfelt aan de integriteit van een wethouder, moet hij dit melden via de juiste weg. Hij meldt zijn vermoeden bij de burgemeester.

Tijdens een debat voelt een raadslid zich niet serieus genomen. Hij maakt een wegwerpgebaar en roept: “Ik doe niet meer mee aan dit poppenspel!” Daarna loopt hij de raadszaal uit. Is dit gedrag oké?

Antwoord

Nee, dit gedrag is niet oké. Een raadslid moet in principe blijven tijdens het debat. Zeker als er gestemd wordt, want dan heeft hij de plicht om te stemmen. Ook als hij zich niet gehoord voelt, moet hij blijven.

